

พัฒนาการของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย

เดิมที่การประเมินผลการเรียนภาษาไทยอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า " การท่องหนังสือ " คือ ผู้สอนเป็นผู้วัดผลด้วยตนเอง เมื่อครูสอนสิ่งใดให้นักเรียนจะต้องเขียน อ่าน เล่า ท่อง จนแน่ใจว่าตนเองอ่านออกเขียนได้ เล่าควยปากเปล่าได้จึงเข้าไปหาครู ให้ครูทายตัวได้ หนังสือควยปากเปล่าจนครูแน่ใจว่ามีความรู้แม่นยำดีแล้วจึงจะสอนสิ่งใหม่ต่อไป การวัดผลจะเป็นดังนี้ไปจนกว่าจะอ่านเขียนหนังสือแบบเรียนที่กำหนดให้ได้จบเล่มเป็นจบชั้นการศึกษานั้น ๆ ในสมัยก่อนทุกคนจะต้องเรียนวิชาภาษาไทยจนถึงอ่านออกเขียนได้จบเล่มเสียก่อนจึงจะไปเรียนวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาเลข วิชาฉีพ ภาษาขอมก้อไป (อัมพร สุขเกษม 2518 : 33)

เมื่อการศึกษาเข้าสู่ระบบโรงเรียน การประเมินผลก็มีระเบียบหลักเกณฑ์มากขึ้น โดยแบ่งได้เป็น 3 ระยะตามพัฒนาการของหลักสูตร ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
  2. การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
  3. การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรปัจจุบัน
1. การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
    - 1.1 การไล่นั่งส้อมตามแบบวิธีหลวง

การประเมินผลในระยะแรกของการมีระบบโรงเรียน ใช้วิธีการไล่นั่งส้อมตามแบบวิธีหลวง โดยเริ่มไล่นั่งส้อมเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เมื่อเดือนห้า ขึ้นแปดค่ำ จ.ศ. 1246 (พ.ศ. 2427) ทั้งนี้เนื่องมาจากในปี พ.ศ. 2427 การตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบสำเร็จบริบูรณ์ โรงเรียนใช้แบบเรียนหลวง 6 เล่มของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นหลักสูตรในการสอน ปรากฏว่า

นักเรียนที่เรียนจบแบบเรียนหลวง 6 เล่ม มีน้อยคน ส่วนมากพากันลาออกไปสมัครรับราชการ เป็นเสมียนตามกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งต้องการเสมียนอยู่มาก เพราะอยู่ในระยะเวลาขยายงาน อย่างเร่งรีบ ผู้อำนวยการฝึกสอนมีพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) พระยา-
โสภาทวรกิจ (แก่น) เมื่อยังเป็นหลวงโสภาทวรกิจ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระตำหนัก-
สวนกุหลาบ เป็นคน จึงได้ประชุมกันขึ้นเพื่อหาทางให้นักเรียนอยู่เรียนจนจบ ที่ประชุมตกลงว่า
ควรจะมีการสอบไล่หนังสือไทยทำนองเดียวกับพระสงฆ์สอบพระปริยัติธรรม เมื่อสอบได้ก็ออก
ใบสำคัญรับรองความรู้ชั้นที่สอบได้ เมื่อตกลงกันแล้วจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาท-
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบ พระองค์ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย จึงได้โปรด-
เกล้าฯ ให้ทั้งแบบหลวงสำหรับการสอบไล่วิชาหนังสือไทย โดยมีข้าหลวงเป็นพนักงานไล-
หนังสือปีละครั้ง ข้าหลวงสำหรับคัดเลือกการสอบไล่หนังสือครั้งแรกมี พระเจ้าน้องยาเธอ
พระองค์เจ้าสวัสดิ์ศิริประวดี (กรมพระสมมตอมรพันธุ์) พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้า-
ทิศวรกุมาร (สมเด็จพระยามะวงศ์วรราชานุภาพ) พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้า-
ศรีเสาวภาคย์ พระยาภาสกรวงศ์ (เจ้าพระยาภาสกรวงศ์) และพระยาศรีสุนทรโวหาร
(คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511 : 15) คณะข้าหลวงใช้วิธีการไลหนังสือดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้าได้ปรึกษาพร้อมกัน เลือக்கักความในหนังสือ
แบบวิธี เรียนทั้งแบบมูลบทบรรพกิจจนจบพิศาลการันต์ มาจัดเป็น
คำถาม แบ่งเป็นข้อ ๆ ลงพิมพ์เป็นใบไลวิชา แลวางคำเทียบ
ในหนังสือมูลบทบรรพกิจและหมวดศัพท์ในไวยาจนพิจารณา และ
พิศาลการันต์ ทำเป็นประโยคจับฉลาก แบบสำหรับไลวิชาเหล่านี้
โคจกแบ่งสำหรับที่จะไลเป็นชั้น ๆ ความคุณวิเศษของนักเรียน . . .

ชั้นที่ 1 คนที่เรียนจบพิศาลการันต์แล้ว ไลจนถึงพิศาลการันต์
ชั้นที่ 2 คนที่เรียนจบไวยาจนพิจารณา ไลเพียงไวยาจนพิจารณา
ชั้นที่ 3 คนที่เรียนจบสังโยคพิธาน ไลเพียงสังโยคพิธาน
ชั้นที่ 4 คนที่เรียนจบมูลบทบรรพกิจจนจบแล้ว ไลเพียงมูลบทบรรพกิจ
ชั้นที่ 5 คนที่เรียนไม่จบมูลบทบรรพกิจ ให้เขียนคำเทียบในมูลบทบรรพกิจ
โคจกใบไลเป็นคำถามไปให้นักเรียนเขียนตอบตั้งแต่เวลาเช้า 4 โมงครึ่ง
จนเวลาบ่าย 2 โมงครึ่งจึงเฉลยเสร็จ . . . ครั้นนักเรียนเขียนคำตอบ
เสร็จแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าได้พร้อมกันกับพระราชทานกรวญหนังสือที่
นักเรียนเขียนมา ที่ตอบถูกกับคำถามบาง เคล่อนคลากกับคำถามบางตามชั้นที่ไล

ผู้ที่เรียนจบแบบเรียนหลวง 6 เล่มและสอบไล่ได้จะได้อำนาจสำคัญ แสดงว่าสอบไล่ได้ชั้นประโยคหนึ่งหรือประโยคหนึ่ง สามารถไปรับราชการตามกระทรวงหรือ วิชาภาษาอังกฤษหรือจะเรียนต่อประโยคสองในปีต่อไปก็ได้

ในปี พ.ศ. 2428 เมื่อมีประโยคสองแล้ว กรมศึกษาธิการได้ออก ประกาศเรื่องการสอบไล่วิชาหนังสือไทย เพื่อให้เป็นเครื่องกำหนดความรู้ของแต่ละบุคคล วิชา ที่กำหนดให้ไล่ในชั้นประโยค 2 มี 8 อย่างคือ ลายมือหวัดและบรรจง เขียนหนังสือใช้ตัว วางวรรคถูกต้องตามใจความไม่ก่องดูแบบ หานหนังสือผิด-คัดจากลายมือหวัด คัดสำเนาความ และย่อใจความ แต่งจดหมาย แต่งแกละระทุกความร้อยแก้ว วิชาเลข ทำบัญชี ผู้ใด สามารถไล่หนังสือผ่านทั้ง 8 วิชา ถ้าเป็นไพร่หลวงหรือไพร่สมกรมใด ๆ ก็ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ขาดจากสังกัดเดิม โดยมีหนังสือพิมพ์ผูกพันตลอดชีวิต และถ้าต้องการรับราชการ ก็ทรงชุบเลี้ยง การไล่หนังสือครั้งนี้โปรดเกล้าฯ ตั้งข้าหลวงเป็นเจ้าพนักงานผู้ไล่หนังสือ ปีละครั้ง (คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลย์ราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาท- สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511 : 36-37)

1.2 การวัดผลตามพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ. 2433

ในปี พ.ศ. 2433 การไล่เรียนหนังสือเจริญแพร่หลายมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตราพระราชบัญญัติการสอบวิชาขึ้นเพื่อแก้ไข วิธีการประเมินผลใหม่มีความเหมาะสมขึ้น จากเดิมกำหนดสอบปีละครั้ง เป็นสอบปีละ 2 ครั้ง คือสอบในเดือนตุลาคมครั้ง 1 และสอบเดือนมีนาคมอีกครั้ง 1 แต่ตามมีเหตุขัดข้องอาจจะงด การสอบ หรือเลื่อนไปเดือนอื่นก็ได้ตามความเห็นชอบของอธิบดีกรมศึกษาธิการ แต่คง ประกาศกำหนดวันสอบก่อนวันสอบอย่างน้อย 15 วัน (คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลย์- ราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511 : 134)

วิชาที่สอบขยายเป็น 3 ประโยคคือ ประโยค 1 สอบความรู้ หนังสือ ตลอดจนวิธีใช้ตัวสะกดถูกต้องในถ้อยคำสามัญ อ่านหนังสือเรื่องสามัญถูกต้องตามวรรค ระเบียบและขีดเจนนตัวอักษร เขียนถูกต้องตามวิธีใช้ตัวสะกดและระเบียบวรรคตอน ลายมือเขียน ตัวเรียบทั้งหวัดและบรรจงควยเส้นหมึกได้ วิชาเลขรู้ตลอดวิธีบวกลบคูณหารทำใจหยาสามัญได้

ชั้นประโยคที่ 2 สอบความรู้ไวยากรณ์ตลอดจนอักษรวิธี อ่านหนังสือใบมอก รายงาน และเทศน์วรรณภาพยกตอนโคลงฉันท์ทุกข้อได้ทุกอย่าง แจกหมายและหนังสือเรื่องต่าง ๆ ได้ ลายมือเขียนด้วยเส้นหมึกเป็นค้วหัดบรรจงเรียบร้อย โคนกระดาษไม่มีบรรทัด วิชาเลขรู้ตลอดมาตราวิธี

ชั้นประโยคที่ 3 สอบความรู้ไวยากรณ์ ตลอดจนวิธีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันท์ลักษณะ และรู้ข้อความ เรียงความ แต่งภาพยก ตอน โคลง ฉันท์ เป็นทุกอย่าง อธิบายเรื่องโดยบรรยายโวหารและสนทนาโต้ตอบ ทั้งเทศน์โวหาร ลายมือเขียนเรียบร้อยและเร็ว วิชาเลขรู้ตลอดทั้งวิธีและลูกคิดตลอดทั้งวิธีทำบัญชี และรู้จักทำการงานบัญชีต่าง ๆ (คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลยราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511 : 135)

หลักการของการประเมินผลที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือ การกระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดสอบไปสู่กรมศึกษาธิการ เดิมที่พนักงานผู้มีหน้าที่ได้อ่านหนังสือเป็นชาหลวงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งโดยตรง แต่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้ว่า "ให้กรมศึกษาธิการเป็นพนักงานวัดและออกประกาศกำหนดลักษณะที่เป็นจะสอบได้และไม่ได้ แลแบบวิธีสำหรับสอบนั้นให้กรมศึกษาธิการเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เป็นคราว ๆ ตามสมควร" (คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลยราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511 : 136) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงควบคุมการสอบทางอ้อม โดยอธิบดีกรมศึกษาธิการเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ผู้สอบวิชานักเรียน แลนารายชื่อขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาเพื่อขอพระราชทานพระบรมราชาอนุญาต นักเรียนคนใดสอบได้ถึงชั้นประโยคใด กรมศึกษาธิการจะได้ให้ประกาศนียบัตร ลงชื่ออธิบดีกรมศึกษาธิการ และอาจารย์ผู้สอบวิชาเป็นหลักฐานสำคัญ

พระราชบัญญัติการสอบวิชานี้มีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม

ร.ศ. 110 เป็นต้นมา และจากรายงานของเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ ร.ศ. 119) ที่มีถึง กรมหมื่นสมมตอมรินทร์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 113

(พ.ศ. 2437) เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนยังคงใช้แบบเดิมคือส่งชาหลวงสอบไล่ออกไปเป็นผู้สอบ แต่ได้มีการเสนอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบไล่

บางประการ ทั้งนี้เพื่อให้รวดเร็วและรัดกุมยิ่งขึ้น คือในการสอบแต่ละครั้งจะตั้งกรรมการเป็น 2 ชุด ชุดแรกเป็นพนักงานผู้สอบไล่วิชา ทำหน้าที่สอบไล่และตรวจกระดาษคำตอบ แล้วเสนอต่อกรรมการชุดที่สองคือข้าหลวง ให้เป็นผู้อนุมัติผลการสอบแต่ละครั้ง

ฉะนั้นเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตร พ.ศ. 2438 ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับแรกที่จัดการศึกษาในระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษา การประเมินผลได้เริ่มกระจายอำนาจจากข้าหลวงสอบไล่ไปสู่พนักงานผู้สอบไล่หรือพนักงานผู้ตรวจ และมีข้าหลวงเป็นผู้อนุมัติ แต่ก็เป็น การเปลี่ยนแปลงด้านวิธีการและตัวบุคคลเท่านั้น หลักสูตรยังคงเหมือนเดิม นอกจากนี้อาจารย์ผู้จะส่งนักเรียนเข้าสอบไล่จะต้องมีการฝึกซ้อมนักเรียนผู้ที่จะเข้าสอบไล่ด้วยการจัดสอบซ้อมนักเรียนเหล่านั้นเสียก่อน

1.3 การวัดผลตามข้อบังคับสำหรับการสอบไล่

ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2345) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้า กิติยากรวรลักษณ์ (กรมพระจันทบุรีนฤนาถ) อธิบดีกรมศึกษาธิการ มีรับสั่งให้ตั้งข้อบังคับสำหรับการสอบไล่ในความอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ทั้งนี้เพื่อให้การไล่หนังสือมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น ข้อบังคับกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า นักเรียนที่เข้าไล่หนังสือทุกคนต้องมีสังกัด และเข้าสอบไล่เพียงชั้นเดียวในสนามสอบแห่งเดียวเท่านั้น การส่งบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งคำหนังสือของนักเรียนจะต้องเป็นไปภายในเวลาที่กำหนดให้ คือภายในเดือนสิงหาคม สำหรับการไล่หนังสือกลางปี และภายในเดือนกุมภาพันธ์สำหรับการไล่หนังสือปลายปี ในวันสอบนักเรียนต้องนำเครื่องใช้มาเอง นักเรียนประโยค 1 ชั้น 1 และ 2 ต้องมีหนังสืออ่าน กระดานชนวน คินสอหิน ไม้บรรทัด และฟองน้ำลบกระดาน นักเรียนประโยค 1 ชั้น 3 กับ ประโยค 2 ชั้น 1, 2, 3 ต้องมีหนังสืออ่าน คินสอคำ ปากกา หมึก บรรทัด และกระดาษขับ นักเรียนประโยค 3 ชั้น 1, 2, 3, 4 ต้องมีหนังสืออ่าน คินสอคำ ปากกา หมึก บรรทัด กระดาษขับ วงเวียน และเครื่องใช้สำหรับเลขชั้นสูง (กฎหมายรัชกาลที่ 5 ร.ศ. 120 : 12)

ในส่วนเนื้อหาของข้อสอบเป็นข้อสอบแบบอัตนัย และเน้นในเรื่องความรู้ ความจำ เช่น ข้อสอบไล่กลางปี ร.ศ. 118 (กรมศึกษาธิการ ร.ศ. 118 : 83-84) ณ สนามสอบอุโบสถวัดมหาธาตุ วิชาไวยากรณ์ ประโยค 2 ชั้น 3 มีดังนี้

- (ก) ยศคืออะไร ? แลนามที่ใ้ช้ตามยศนี้คืออะไร ? อย่างไรบ้าง ?
- (ข) คุณศัพท์ที่ใ้ช้ตรงกันตามยศนี้คืออะไร ? อะไรบ้าง ? ไ้ช้กับ
อุทาหรณ์มาใ้ช้ถวายโดยละเอียด
- (ข) กาลคืออะไร ? จัดเป็นอย่างไร ? อย่างไรบ้าง ?
- (ค) คำกริยา "ถวาย "

- เจ้าชีวิต
- วังหน้า
- เจ้านาย
- หม่อมเจ้า
- หม่อมราชวงศ์
- ถ้าเป็น เจ้าประเทศราช
- สมุ้เ็จเจ้าพระยา
- เจ้าพระยา
- พระยา
- ขุนนางต่ำกว่าพระยา
- รามัญ
- ไพร
- พระสงฆ์
- สามเณร
- สัตว์ใหญ่

จะใ้ช้คำกริยาว่าอะไร ?

นอกจากนี้ยังมีข้อสอบวิชาเรียงความ หานหนังสือผิด เขียนตามคำบอกและย่อความ แนวของข้อสอบคล้ายคลึงกับข้อสอบในสมัยหลัง วิชาที่น่าสนใจคือวิชาหานหนังสือผิด (กรมศึกษาธิการ ร.ศ. 118 :105) ซึ่งใ้ช้กำหนดบับคำสะกดผิดมา แล้วใ้ให้นักเรียนแก้ไขใ้ถูกต้อง เพื่อฝึกการเขียนตัวสะกด การใช้ราชาศัพท์ และแต่งความใ้ถูกต้องตามไวยากรณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เวลาทุ่ม 1 แก่ 30 นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จอุ้ม
 คอสวนคู่สี่ค มาประทับวัดพระแก้ว ทรงส่งไ้กรยามเฝ้าพระสงค
 5 อง มีพระมงคนตีพุนิเป็นประทาน กุ, กุ ทรงปราเฒไ้ครแพด
 ยามโมคเทศแก่พระสง 60 หาน พระสงห่มฟ้าแล้ว พระเจาอยหว
 ทรงจุดเทียนนามั้ชากกร แลตั้งสินพระสงวพระพุคหามนุ้หมคแล้ว
 ไ้พระพอนลาพระบาทสมุ้เคคเจาอยู่หวเสคจขุ่น กุ ข แลคทรงจุด
 เทียนนามั้ชากกร แลวพระสงเจริญพระพุคหามล ไ้รบูชานพเคระ
 เหมือนนวนนคอนแล้ว แลวกลับมาปราท้พระที่นั่งอมรินวินคใจ ข

การไล่นังสี่ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2433 นี้
 ในชั้นประโยค 2 มีผู้สอบได้จำนวนน้อย ทั้งนี้ปรากฏจากรายงานการสอบไล่อังกฤษกลางปี
 ร.ศ. 119 ของกรมศึกษาธิการว่า มีโรงเรียนส่งนักเรียนเข้าได้ 95 โรงเรียน ใช้เวลาสอบ 19 วัน
 แบ่งเป็นการสอบไต่ถามพร้อมกันทั้ง 2 แห่ง 12 วัน การสอบไล่นาม 7 วัน มีผู้สอบได้มาก
 คงยกคนผู้ชื้อต่อไปนี้

ชั้น	วิชาสอบ	ได้	ตก	ได้เปอร์เซ็นต์ละ	
				ได้	เปอร์เซ็นต์
ประโยค 1	1	1066	810	256	75.9
	2	855	723	132	84.5
	3	798	361	437	45.2
ประโยค 2	1	357	200	157	56
	2	197	75	122	38
	3	94	15	79	15.9
รวม	6 ชั้น	3367	2184	1183	64.8

1.4 การวิวัฒนาการหลักสูตรหลวง พ.ศ. 2456

หลักการและวิธีการประเมินผลยังคงใช้แบบ " การสอบไล่หลวง " เช่นเดิมเรื่อยมา โดยเฉพาะเมื่อประกาศใช้หลักสูตรหลวง พ.ศ. 2456 หลักสูตรได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การสอบไล่หลวงจะมีเฉพาะประโยคมัธยมเท่านั้น โดยมีข้าหลวงตรวจการหรือข้าหลวงกรรมการเป็นผู้จัดการสอบตามเวลา และตามระเบียบที่กรมศึกษาธิการจะได้กำหนดให้เป็นคราว ๆ ไป

ถึง พ.ศ. 2461 จากรายงานประชุมเจ้าหน้าที่จัดการศึกษา เป็นหลักฐานยืนยันว่าระบบการประเมินผลยังคงเป็นไปในแนวเดิม คือรวมอำนาจเข้าสู่กระทรวงธรรมการ มีคณะกรรมการรับผิดชอบในการจัดสอบแต่ละวิชา สำหรับวิชาภาษาไทยกำหนดให้เจ้าพนักงานกองสอบไล่เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนเขตต่างจังหวัดให้เจ้าพนักงานการสอบจัดการสอบให้เรียบร้อย โดยรับข้อสอบไปจากส่วนกลาง ในการจัดสอบมีขอมกพรองคือ

1. การเก็บข้อสอบ ไม่เก็บในที่ที่มั่นคง และมีกุเปิดข้อสอบ
ก่อนถึงกำหนดสอบ ท่อไปตองระวังใหม่ก มีฉนั้นผู้เป็นหัวหน้า
รับผิดชอบในการงาน มีกรรมการมณฑลเป็นตน จะตองคำหนด

2. ในเวลาสอบได้ การควบคุมตนเอง ถึงเป็นโอกาสให้
นักเรียนคัดลอกจากกันได้ การที่เป็นเช่นนี้ แม้จะไม่ได้เจตนา
ก็จะเวไนให้เขาใจว่าอาจเป็นการเอวใจช่วยนักเรียนใหญ่ทุจริต
หรือบกพร่องในหน้าที่เสียที่เคียวไม่ได้ จึงขอคำช้อย่างเด็ดขาดว่า
ตองพยายามให้เป็นการเรียบร้อย ถูกตองตามระเบียบ ถ้าปรากฏ
ว่ายังคงมีเช่นที่กล่าวมาแล้วนั้นอีก ผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบในการงาน
มีกรรมการมณฑลเป็นตนจะตองคำหนด

1.5 การวัดผลตามหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2471

เนื่องจากหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2471 เป็นหลักสูตรที่
ให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาไทยอย่างยิ่ง ฉะนั้นการวัดผลวิชาภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างมาก
กล่าวคือ นักเรียนทุกคนตองสอบวิชาภาษาไทยให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 50 จึงจะมีสิทธิเข้าสอบ
วิชาอื่นต่อไป การสอบทกวิชาภาษาไทยถือว่าเป็นการสอบทกประโยคสมบูรณควาย

ส่วนหลักการของการประเมินผลยังคงใช้ระบบเดิมคือ รวมอำนาจ
เข้าสู่คณะกรรมการสอบไล่ประโยคมัธยม ซึ่งมีประกาศแต่งตั้งเป็นประจำทุกปี การตัดสินได้ตกอยู่
ที่ผลของการสอบปลายปีเท่านั้น สำหรับวิชาภาษาไทยกำหนดคะแนนแยกย่อยไว้ดังนี้

อ่านฟังเสียง	20	คะแนน
กวีนิพนธ์	60	คะแนน
เรียงความ	60	คะแนน
ย่อความ	30	คะแนน
ไวยากรณ์	30	คะแนน
รวม	200	คะแนน

วิชาอ่านฟังเสียงท่องอ่านใหญ่กรรมการฟัง 2 ครั้ง ครั้งแรกอ่านเสียงพูด ครั้งที่สองอ่านทำนองเสนาะโดยใช้นั่งถือคัมภีร์ (ขุนสุนทรสุภาษิต 2474) ส่วนข้อสอบวิชากรวินพจน์ไทย ซึ่งมีความสำคัญมากในหลักสูตรฉบับนี้ เป็นข้อสอบอัตนัย เน้นความจำ และใช้สอบรวมสำหรับนักเรียนทุกแผนก ใช้เวลาสอบ 1 ชั่วโมง ตัวอย่างข้อสอบ (กระทรวง-กรรมการ 2473 : 3-4) เช่น

1. มีเหตุอย่างไร พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสพระธรรมเทศนาเรื่องมหาเวสสันดรชาดก จงกล่าวมาใหญ่ชัดเจน
2. ตามเรื่องในหนังสือตะเลงพ่าย หวนเห็นวาสมเค็จ-พระวันรุต มีความปรีชาสามารถอย่างไร จงอธิบายมาให้แจ่มแจ้ง
3. จงแปลดูโคลงนิราศนรินทร์บทต่อไปนี้ ออกเป็นถ้อยคำง่าย ๆ ใ้ใจความดี

พันเนตรภูวนารดกั้ง	ตุลาระวัง ใจสา
พักตร์สีแปดใสศัพั้ง	อนออ
กฤษณนิทรเลดูหลัง	นาคหุดับ ฤาพอ
สองพิโยครำร้อ	เทพท้าวท่าเมิน
4. ตามเรื่องในหนังสืออิรุราชคัมภีร์
  - ก. พระอิศวรมีความเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับท้าวอิรุราชบาง
  - ข. ปุรุพ กับ สสุพินทุ เกี่ยวข้องกันในทางชาติอย่างไรหรือไม่ จงกล่าวให้แจ่มแจ้ง
5. พระเวสสันดรเปรียบบุรุษทั้งสองเหมือนสำเภานั้น มีความหมายอย่างไร จงอธิบายให้ชัดเจน
6. จงแปลหรืออธิบายความหมายของคำในกัณฑ์กุมารและฉกษัตริย์

คฤไฉนี้	แมมค	โงงโงง	ลาคา	อัมเจา	ตอกหมัน	กมเลศ
---------	------	--------	------	--------	---------	-------

ฉะนั้นเห็นได้ชัดว่า ตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงหลักสูตรฉบับสุดท้ายก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระบบการวัดและประเมินผลใช้หลักการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ข้าราชการ เจาพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่กระทรวงกรรมการเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการออกข้อสอบ จัดสอบ และตัดสินผลการสอบ

2. การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2.1 การประเมินผลตามประมวลศึกษาพิเศษภาค 2 ระเบียบการสอบ ความร่ำเรียนตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2480 ของกระทรวงธรรมการ

หลักการที่สำคัญในการประเมินผลตามระเบียบนี้คือ การกระจายอำนาจสู่โรงเรียน โดยโรงเรียนจะคงเป็นผู้จัดการสอบได้ในชั้นมัธยมปีที่ 1-2 และ 4-5 ส่วนตัวประโยค คือมัธยมปีที่ 3 และ 6 กรมศึกษาธิการเป็นผู้จัดการสอบ โดยมีข้าหลวงสอบได้หรือพนักงานสอบได้เป็นผู้ดำเนินการ หรืออาจจะมอบหมายให้โรงเรียนใดจัดการสอบก็ได้ โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานครให้หัวหน้าสายจัดการสอบเป็นสาย ๆ ส่วนในต่างจังหวัดให้กรรมการจังหวัดจัดการสอบ

สำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่กระทรวงธรรมการรับรองวิทยฐานะแล้วจัดการสอบได้เองตามระเบียบนี้ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ที่กระทรวงธรรมการยังมิได้รับรองวิทยฐานะ ให้สมทบสอบกับโรงเรียนรัฐบาล

หลักการกระจายอำนาจดังกล่าวนี้ เป็นการสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาชาติ ฉบับพ.ศ. 2475 ข้อ 29 และ 31 (2475 : 133) ที่กล่าวว่า

29. รัฐกำหนดการสอบไล่ให้ทุนเล่าเรียน การสอบไล่ให้ประกาศนียบัตรครูต่าง ๆ กับสอบวิชาสามัญชั้นที่เป็นเหตุสำคัญสำหรับข้ามไปศึกษาแผนกอื่น ๆ เช่น ชั้นประถม 4 เฉพาะผู้จะข้ามไปศึกษาชั้นมัธยมกับสอบมัธยมคนมัธยมปลาย สำหรับผู้จะออกไปสู่วิสามัญแห่งชั้นนั้น ๆ หรือขึ้นเรียนชั้นสามัญศึกษาสูงขึ้นไปหรือเข้ามหาวิทยาลัย . . .

31. เมื่อการสอบไล่ของโรงเรียนใด หรือคณะใดเป็นที่เชื่อถือเทียบเคียงได้ รัฐจะงดเว้นการสอบเสีย และถือเอาการสอบของโรงเรียนหรือคณะนั้นว่า เสมอกับการสอบของรัฐก็ได้

เมื่อกระจายอำนาจให้โรงเรียนแล้ว กระทรวงธรรมการได้ให้หลักในการวินิจฉัยให้คะแนนในแต่ละรายวิชาอย่างค้ำยำ เพื่อให้ระบบการให้คะแนนมีมาตรฐานและเพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติเช่นเดียวกันทั่วทั้งประเทศ เช่น หลักการวินิจฉัยให้คะแนนอ่าน

ฟังเสียง ถ้าคะแนนเต็ม 20 คะแนน ให้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคว่ำ อ่านชัดถ้อยคำ
อ่านเหมือนเสียงพูด ผู้ฟังเข้าใจเรื่องใจชัดเจน รู้จักคำหนักคำเบา หรืออ่านเร็วจนเกินไป
หรือช้าเกินไปหรือไม่ สำหรับการอ่านทำนองเสนาะไม่ต้องให้คะแนนเป็นพิเศษรวมวินิจฉัย
ดังนี้

ดีมาก	ให้	10	คะแนน
ดี	"	8 - 9	"
พอใช้	"	6 - 7	"
ยังไม่พอใช้	"	4 - 5	"
อ่อน	"	2 - 3	"
อ่อนมาก	"	0 - 1	"

คะแนนอีกส่วนหนึ่ง 10 คะแนน สำหรับคำอ่านผิดใช้หลักดังนี้
อ่านผิดหักแห่งละ 1 คะแนน ผิด ร, ด หัก 2 แห่งต่อ 1 คะแนน แต่รวมหักไม่เกิน 3 คะแนน
สำหรับโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ถ้าผิดวรรคตอน เอก โท ตรี สหุ หัก 1 คะแนนทุก 2 แห่ง
ผิดสัมผัสหักแห่งละ 1 คะแนน สำหรับร้อยแก้วผิดวรรคตอนหัก 1 คะแนนทุก 2 แห่ง รวมหัก
ไม่เกิน 3 คะแนน * (กระทรวงธรรมการ 2480 : 30)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* หลักการวินิจฉัยการให้คะแนนรายวิชาย่อยอื่น ๆ ให้ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ง.

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มีอัตราคะแนนสูงสุด คือชั้นมัธยมต้น คะแนน
รวม 180 คะแนน แบ่งเป็น

อ่านฟังเสียง	30	คะแนน
อ่านเอาเรื่อง	40	"
คิด	10	"
เขียน	30	"
แกง	30	"
ย่อ	10	"
จดหมาย	20	"
ไวยากรณ์	10	"

และชั้นมัธยมปลายคะแนนรวม 200 คะแนน แบ่งเป็น

อ่าน	30	คะแนน
วรรณคดี	40	"
เขียน	20	"
แกง	50	"
ย่อ	20	"
จดหมาย	20	"
ไวยากรณ์	20	"

อัตราคะแนนดังกล่าวได้มีการแก้ไขใหม่อีกครั้งหนึ่งเมื่อ 11 มกราคม
2482 ในประกาศกระทรวงธรรมการ เรื่องเปลี่ยนแปลงอัตราคะแนนในประมวลศึกษาพิเศษ
ภาค 2

นอกจากนี้ กรมศึกษาธิการยังได้กำหนดวันเวลาในการสอบไว้ด้วย
ชั้นมัธยมต้นกำหนดไว้ดังนี้

วันที่ 1	ของการสอบ	13.45-14.45	1.00	ช.ม.	เรียงความและย่อความไทย
2		13.05-13.50	0.45	"	อ่านเอาเรื่อง
3		12.00-12.45	0.45	"	จดหมาย
		12.50-13.30	0.40	"	โวยากรณ์ไทย
		14.10-14.40	0.30	"	คัดไทย
4		12.00-12.30	0.30	"	เขียนไทย

และชั้นมัธยมปลายกำหนดไว้ดังนี้

วันที่ 1	ของการสอบ	12.20-12.50	0.30	ช.ม.	เขียนไทย
		13.00-15.00	2.00	"	แต่งโวยากรณ์ไทย
		15.05-15.35	0.30	"	จดหมาย
3		13.35-14.35	1.00	"	วรรณคดี
4		10.35-11.20	0.45	"	ย่อความไทย

วิชาอ่านไทยสอบก่อนหรือหลังสอบขอเขียนก็ได้

สำหรับระดับเตรียมอุดมศึกษานั้น พ.ศ. 2491 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออก "มาตรฐานการสอบไล่" (ลัดดา สุวรรณกุล 2517 : 152-153) ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับการสอบไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการสอบไล่ชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 โดยสอบเต็มตามหลักสูตรของชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 1 ควญ เกณฑ์การสอบผ่านให้ถือคะแนนรวมร้อยละ 50.00 และต้องได้คะแนนแยกหมวดวิชาร้อยละ 33.00 ทุกหมวดวิชา ถ้าผู้ใดได้คะแนนหมวดวิชาใดถึงร้อยละ 75.00 ถือว่าสอบไล่ได้อย่างเยี่ยมในหมวดวิชานั้น

พ.ศ. 2498 กรมวิสามัญศึกษาได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอัตราเวลาและคะแนนชั้นเตรียมอุดมศึกษา แก่สำหรับวิชาภาษาไทยทั้งชั้นปีที่ 1 และ 2 ทั้ง 2 แผนก ใช้อัตราเวลาและคะแนนเหมือนเดิม ดังนี้

ตารางที่ 13 อัตราเวลาและคะแนนสอบชั้นเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2498

วิชา	อักษรศาสตร์				วิชา	วิทยาศาสตร์			
	ปีที่ 1		ปีที่ 2			ปีที่ 1		ปีที่ 2	
	คะแนน	เวลาสอบ	คะแนน	เวลาสอบ		คะแนน	เวลาสอบ	คะแนน	เวลาสอบ
<u>วิชาบังคับ</u>					<u>วิชาบังคับ</u>				
<u>ภาษาไทย</u>					<u>ภาษาไทย</u>				
วรรณคดี	30	1.30	30	1.30	วรรณคดี	30	1.30	30	1.30
เรียงความ	30	1.30	30	1.30	เรียงความ	30	1.30	30	1.30
ย่อความ	20	.45	20	.45	ย่อความ	20	.45	20	.45
จดหมาย	20	.45	20	.45	จดหมาย	20	.45	20	.45
	100	4.30	100	4.30		100	4.30	100	4.30

2.2 การประเมินผลการศึกษาโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดผล
การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ พ.ศ. 2505 และมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
พ.ศ. 2506

เนื่องจากได้มีการใช้หลักสูตร พ.ศ. 2503 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบวิธีการวัดผลการศึกษาฉบับใหม่ คือ ฉบับพ.ศ. 2505 สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และฉบับ พ.ศ. 2506 สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักการของการวัดผลตามประกาศฉบับใหม่เปลี่ยนแปลงไปหลายประการ

ประการแรก การประเมินผลการเรียนได้ - ตก มิได้ขึ้นอยู่กับผลของการสอบไล่ปลายปีแต่เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับผลของคะแนนงานระหว่างปีด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการกวัดขันให้นักเรียนและครูทำงานตลอดปีการศึกษา และให้นักเรียนได้หมั่นสำรวจตัวเองว่ามีความก้าวหน้าในการเรียนเพียงใด จะได้กระตุ้นเตือนและปรับปรุงการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

คะแนนงานระหว่างปีหมายถึงคะแนนของงานทั้งหมด อันได้แก่
คะแนนสอบ คะแนนสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูมอบหมายให้ทำทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลา
เรียน และรวมถึงทัศนคติและพัฒนาการของนักเรียนด้วย ในวิชาภาษาไทย ได้แก่ การถาม-
ตอบย่อย การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนเรียงความ การเขียนรายงาน หรือกิจกรรม
อื่น ๆ รวมทั้งผลของการทดสอบย่อย การสอบวัดผลประจำเดือน การสอบประจำภาค หรือการ
สอบกลางปีอย่างน้อย 15 ครั้งต่อปี (กระทรวงศึกษาธิการ 2505 : 7)

อัตราส่วนของคะแนนระหว่างปี และการสอบปลายปีนั้น ในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นร้อยละ 40 : 60 จากคะแนนของหมวดภาษาไทยทั้งหมด 150 คะแนน
(กระทรวงศึกษาธิการ 2505 : 36) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อัตราส่วนของคะแนนกำหนดไว้
ตายตัว (กระทรวงศึกษาธิการ 2506 : 4) ดังนี้

ตารางที่ 14 อัตราส่วนของคะแนนงานระหว่างปีและคะแนนสอบปลายปี พ.ศ. 2506

วิชา	แผนกวิทยาศาสตร์		แผนกศิลปะ		แผนกทั่วไป	
	คะแนนงาน ระหว่างปี	คะแนนสอบ ปลายปี	คะแนนงาน ระหว่างปี	คะแนนสอบ ปลายปี	คะแนนงาน ระหว่างปี	คะแนนสอบ ปลายปี
ภาษาไทย						
หมวด ก. หลักภาษา และการใช้ ภาษา	15	45	15	45	15	45
วรรณคดี	10	30	10	30	10	30
หมวด ข. การประพันธ์ วรรณคดี และ ประวัติวรรณคดี			15	55	15	55
	25	75	40	130	40	130

หลักการที่เปลี่ยนแปลงไปประการต่อมา คือ การเปิดโอกาสให้โรงเรียนแต่ละแห่งเลือกแนวทางในการสอบปลายปีในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ 2 แนวคือ แนวทางที่ 1 ใหม่นั้นข้อสอบ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 อ่านออกเสียงและพูด (การพูด ใ้แก่การบรรยาย เรื่องสั้น ๆ อธิบายข้อคิด อภิปรายปัญหา ฯลฯ) คะแนนโดยประมาณร้อยละ 20 ฉบับที่ 2 การไ้ภาษา (ใ้แก่ เรียงความ ย่อความ จดหมาย หลักภาษา ฯลฯ) คะแนนโดยประมาณร้อยละ 40 และฉบับที่ 3 วรรณคดี (ใ้แก่ วรรณคดี ความรู้เกี่ยวกับหนังสือที่กำหนดใ้เรียนและบทอาขยาน) คะแนนสอบปลายปีโดยประมาณร้อยละ 40 ของคะแนนปลายปี

แนวทางที่ 2 มีข้อสอบ 3 ฉบับเช่นเดียวกัน ฉบับที่ 1 อ่านออกเสียงโดยประมาณร้อยละ 20 ฉบับที่ 2 ข้อเขียน (ใ้แก่ เรียงความ ย่อความ จดหมาย ฯลฯ) คะแนนโดยประมาณร้อยละ 40 และฉบับที่ 3 ข้อเขียน (ใ้แก่ หลักภาษา วรรณคดี ความรู้เกี่ยวกับหนังสือที่กำหนดใ้เรียนและบทอาขยาน) คะแนนโดยประมาณร้อยละ 40 ของคะแนนสอบปลายปี (กระทรวงศึกษาธิการ 2505 : 7-8)

การวางการสอบเป็น 2 แนวสำหรับวิชาภาษาไทยนี้ ก็ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะใ้โอกาสแก่โรงเรียนทั้งฝ่ายที่ทองการจะรักษาแบบแผนเก่า และฝ่ายที่ใคร่ทดสอบทดสอบด้วยวิธีการใหม่ แนวที่ 1 นั้นกำหนดใ้มีการสอบพูด แต่แนวที่ 2 ไม่มี แนวที่ 1 ถือว่าหลักภาษาเกี่ยวกับการไ้ภาษา แต่แนวที่ 2 นั้นสำหรับผู้ใ้ถือว่าหลักภาษาเกี่ยวพันกันกับวรรณคดีมากกว่า อย่างไรก็ตามโรงเรียนจะทองสอนการพูดตามหลักสูตร และอาจสอบปลายปีหรือสอบระหว่างปี หรือเพียงแต่ทำเป็นกิจกรรมระหว่างปี โดยไม่สอบปลายปีตามแนวที่ 2 ก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2505 : 55)

หลักการประการสุดท้ายที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การสอบของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นตัวประกอบของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เดิมกรมศึกษาธิการเป็นผู้จัดการสอบ จากระเบียบฉบับนี้ระบุอย่างชัดเจนว่า ใ้โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเป็นผู้จัดสอบ โดยความเห็นชอบของกรมเจ้าสังกัดสำหรับส่วนกลาง และโดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับส่วนภูมิภาค ส่วนโรงเรียนราษฎร์ที่กระทรวงศึกษาธิการยังไม่รับรองวิทยฐานะใ้สมทบสอบกับโรงเรียนรัฐบาล

หรือโรงเรียนราษฎรที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ โดยความเห็นชอบของกองเจ้า
สังกัดสำหรับโรงเรียนในส่วนกลาง และโดยความเห็นชอบของศึกษาธิการจังหวัดสำหรับ
โรงเรียนในส่วนภูมิภาค

ทั้งนี้ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกรมวิสามัญศึกษายังคงเป็น
ผู้จัดสอบในนามของกระทรวงศึกษาธิการ และใช้คะแนนสอบปลายปีเท่านั้นในการประเมินผล
โดยในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ (2506 : 9) ได้กำหนดรายการวิชา และอัตรา
คะแนนไว้ ดังนี้

ตารางที่ 15 อัตราเวลาและคะแนนสอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พ.ศ. 2506

วิชา	แผนกวิทยาศาสตร์		แผนกศิลปะ		แผนกทั่วไป	
	คะแนน	เวลาชั่วโมง	คะแนน	เวลาชั่วโมง	คะแนน	เวลาชั่วโมง
ภาษาไทย						
หมวด ก. หลักภาษา						
การไวยากรณ์	70	3	70	3	70	3
วรรณคดี	50	2	50	2	50	2
หมวด ข. การประพันธ์						
วรรณคดี						
และประวัติกวี						
วรรณคดี			70	3	70	3
	120	5	190	8	190	8

การตัดสินผลการสอบได้-ตก ใช้เกณฑ์คะแนนรวมร้อยละ 50
และต้องได้คะแนนในวิชาบังคับครบ คือ ภาษาไทย ก. ภาษาอังกฤษ ก. สังคมศึกษา ก.
ร้อยละ 25 ขึ้นไปในแต่ละหมวด

3. การประเมินผลตามหลักสูตรปัจจุบัน

แต่เดิมระบบการประเมินผลได้-ตก ใช้คะแนนรวมร้อยละ 50 เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แยกเรียนเป็นรายวิชา ระบบการประเมินผลก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป เป็นการตัดสินจากระดับคะแนนของผลการเรียนแต่ละรายวิชา เริ่มตั้งแต่หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ของการประเมินผล

ธนุ แสงศักดิ์ (2520 : 36-37) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนระบบการประเมินผลว่า มีสาเหตุ 2 ประการคือ

ประการแรก โครงสร้างของหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรแบบกว้าง มีวิชามากมาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนได้กว้างขวางมากขึ้น ในกรณีนี้หากจะให้ส่วนกลางจัดสอบ ก็จะต้องออกข้อสอบมากมายหลายรายวิชา และหลายวิชาจะมีจำนวนผู้สอบไม่มากนัก ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระและยุ่งยากมากโดยไม่จำเป็น

ประการที่สอง คือ การเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรฉบับใหม่นั้น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งเน้นใหญ่เรียนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน นอกเหนือไปจากการสอบภาคทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้ที่วัดได้ถูกต้องที่สุดคือผู้สอน ดังนั้นให้ผู้สอนเป็นผู้วัดผลการเรียนของนักเรียนจึงเป็นการถูกต้องตามหลักการของการวัดผลการศึกษา

หลักการที่สำคัญของการประเมินผลในระบบใหม่ ในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ (2524 ข : 210) กล่าวไว้ว่า

1. ให้สถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน
2. ให้ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียนให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. ให้ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้อันหนึ่งของแต่ละรายวิชานั้น ๆ

4. ให้มีการประเมินผล ทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

เห็นได้ชัดว่าจุดประสงค์ของการประเมินผลมีไว้เพื่อตัดสินผลการเรียน เท่านั้น แต่เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย ฉะนั้นก่อนเริ่มบทเรียน ผู้สอนควรทดสอบ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเสียก่อน ด้วยการแยกสมรรถภาพของแต่ละทักษะให้เห็นชัดเจน พอสมควร ซึ่งในหนังสือคู่มือการสอนหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ได้เสนอแนะ วิธีการทดสอบโดยสรุปดังนี้

การฟัง ควรทดสอบในเรื่องของการฟังเสียงว่า นักเรียนสามารถ แยกเสียงต่าง ๆ ออกหรือไม่ เช่น เสียง ร กับ ล, เสียง ป กับ บล เสียง กร กับ ตร เสียง คว กับ ฟ ฯลฯ และทดสอบในเรื่องของการฟังได้ความ นักเรียนสามารถจับสาระ สำคัญของข้อความได้หรือไม่ และหลังจากการฟังก็ควร

การอ่าน ควรทดสอบในเรื่องของการอ่านออก อ่านออกเสียง อ่านเอาความ และอ่านตีความ เช่น นักเรียนอ่านในใจแล้วสามารถเข้าใจข้อความเพียงใด และสามารถบอกจุดประสงค์ของผู้เขียนได้หรือไม่

การเขียน เริ่มตั้งแต่การเขียนตัวอักษร การเขียนคัดลอก การเขียนตามคำบอก และการเขียนเรียบเรียงข้อความในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สามารถ เขียนเรียบเรียงข้อความจากความรู้ ประสบการณ์ และความคิดคำนึงของคนได้ยาวสั้น เพียงใด ในเวลานานเท่าใด

ส่วนการประเมินผลระหว่างเรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียนนั้น ผู้สอนต้องประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู ที่ได้กำหนดไว้ก่อนการสอนในชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าการ ประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) ประกอบด้วย การสอน สอบ และซ่อม แล้วกำหนดให้สอบเก็บคะแนนเมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละรายวิชา เรียกว่า การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ในการประเมินผลรวม หรือการสอบเก็บคะแนนนั้นจะต้องให้ ประเมินผลภาคเรียนละ 3 ครั้งแต่ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แต่ละครั้งให้เก็บเป็นคะแนนดิบไว้

สำหรับรวมกับคะแนนดิบของการสอบหรือการประเมินผลปลายภาค แล้วจึงตัดสินผลการเรียน ในการสอบเก็บคะแนน (Summative) แต่ละครั้ง ถ้านักเรียนสอบไม่ผ่าน ครูต้องจัดการ สอนซ่อมเสริมแล้วให้สอบแก้ตัว คะแนนที่ได้จากการสอบแก้ตัวจะไม่เกินครึ่งของคะแนนเก็บ สมมติว่าวิชาภาษาไทยสอบแต่ละครั้งเก็บครั้งละ 40 คะแนน นักเรียนที่สอบแก้ตัวจะได้คะแนน เก็บไม่เกิน 20 คะแนน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกและรู้จักปรับปรุงพัฒนาตนเอง ในการเรียนวิชานั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ไม่ต้องสิ้นภาคเรียนก่อนแล้วจึงดำเนินการสอบแก้ตัว เจตนารมณ์ของระเบียบนี้จะได้ออกอยู่ที่การสอนของครูจะยั่วหรือเร้าใจให้นักเรียนสนใจการเรียน หรือแข่งขันกันให้ได้คะแนนเก็บมากที่สุดเท่าที่จะสามารถ ถ้านักเรียนตั้งใจเรียนอยู่แล้วจะไม่ เกิดปัญหาในการเรียนวิชาภาษาไทย คะแนนเก็บระหว่างภาคกับคะแนนปลายภาคมีอัตราส่วน 6 : 4 วิชาเลือกอาจใช้สัดส่วนคะแนน 6 : 4, 7 : 3 หรือ 8 : 2 แล้วแต่ลักษณะวิชา (ประภา สุชินัย 2526 : 10)

ฉะนั้นก่อนการสอน ครูควรสร้างตารางแนวการประเมินผลตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา (2526 : 41-42) ได้ให้ตัวอย่างไว้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	ชนิดของสมรรถภาพการเรียนรู้	คาบการสอน	คะแนนที่คงไว้	เกณฑ์ขั้นต่ำที่จะผ่านจุดประสงค์	เครื่องมือ
1	อ่านออกเสียงใหญ่- ทองตามอักขรวิธี และสามารถสอศแทรก กฎวรรณยุกต์ในการอ่าน ใหญ่อ่านเกิดอารมณ์ คล้อยตามได้	ทักษะทางการ เคลื่อนไหว	2	4	1. อ่านออกเสียงจากเรื่องที่กำหนดให้ ซึ่งมีความยาวประมาณ 5-8 บรรทัดได้ 2. อ่านออกเสียงสอศแทรกอารมณ์ได้ เหมาะสม และทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ คล้อยตามได้	<u>เครื่องมือ</u> แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรม <u>วิธีการ</u> 1. สังเกตการอ่านออกเสียงให้ ถูกอักขรวิธี 2. สังเกตการอ่านออกเสียง แสดงอารมณ์
2	ได้อ่านหนังสือที่มี คุณค่าได้	เจตคติ	1	2	1. บอกเหตุผลในการเลือกหนังสือของคนได้ 2. เลือกหนังสือที่มีคุณค่ามาอ่านได้	<u>เครื่องมือ</u> แบบบันทึกการสังเกต และแบบสอบถาม <u>วิธีการ</u> สังเกต สัมภาษณ์ โดยครูนำ หนังสือหลาย ๆ ชนิด อย่างน้อย 20 เล่มมาให้ นักเรียนเลือก แล้วก็ อภิปรายเหตุผลในการเลือก

ส่วนการบันทึกคะแนนต้องบันทึกตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละข้อ
 ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตารางที่ 1๗ แสดงการบันทึกคะแนนการเฝ้าจุดประสงค์

ชื่อ-นามสกุล	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ คะแนนเก็บ																			หมายเหตุ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
ฯลฯ																					

สำหรับวิธีการที่ใช้ในการประเมินผลนั้น อาจใช้วิธีการใดหลายอย่าง
 ตามความเหมาะสม เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจผลงาน ฯลฯ
 ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา (ประภา สุชินัย 2526 : 38-39)
 ได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติไว้อย่างน่าสนใจ คือ

การทดสอบ หมายถึง การให้นักเรียนทำแบบทดสอบหรือข้อ
 ทดสอบ ไม่ว่าจะ เป็นปรนัยหรืออัตนัยก็ตาม ครูควรจะต้องเลือกใช้ข้อคำถามให้เหมาะสมกับ
 จุดมุ่งหมายที่ต้องการประเมิน เช่น ถ้าต้องการประเมินว่านักเรียนสามารถสรุปใจความ
 ของเรื่องที่อ่านได้ ก็ควรจะให้ให้นักเรียนได้ทำข้อทดสอบที่วัดตามจุดประสงค์ดังกล่าว และ
 ให้นักเรียนเขียนบรรยาย เพื่อผู้สอนจะได้ประเมินว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถตาม
 จุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ แต่หากต้องการประเมินว่านักเรียนรู้อย่างละเอียดของ
 เนื้อหาที่เรียนมา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เพียงใด ก็ควรใช้แบบทดสอบที่ถาม
 ละเอียดและลึก โดยให้ข้อคำถามหลาย ๆ ข้อ เพื่อให้ครอบคลุมจุดประสงค์ และควรที่จะ

เป็นข้อคำถามที่วัดความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ ความคิดรวบยอด หรือเจตคติ
 วิชา ของนักเรียน อย่างใดอย่างหนึ่งในแต่ละข้อคำถาม

การสัมภาษณ์ หมายถึง การถามข้อคำถามแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล
 เพื่อให้ให้นักเรียนเล่าหรือบอกควยปากเปล่าได้ วิธีการสัมภาษณ์นี้อาจต้องใช้เวลามากกว่า จะใช้
 กับนักเรียนได้ทั่วถึง แต่มีความจำเป็นในการเรียนการสอนภาษาไทย เพราะผู้สอนจะสามารถ
 ประเมินได้ว่า นักเรียนมีทักษะในการฟังการพูดเพียงใด และยังสามารถทราบถึงเจตคติของ
 นักเรียนที่มีต่อสิ่งที่เขากำลังตอบคำถามควย การใช้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นต้องสั้น รัดกุม
 และมีใจความสำคัญที่ของการใหญ่เรียนตอบเพียงใจความเดียว

การสังเกต วิธีการนี้ผู้สอนควรจะใช้อยู่ตลอดเวลา ทั้งในห้อง
 เรียนและนอกห้องเรียน กล่าวคือ ควรจะได้สังเกตพัฒนาการและความสามารถในการใช้ทักษะ
 ทางภาษาของนักเรียนในชีวิตประจำวัน และสังเกตการกระทำกิจกรรมของนักเรียน เช่น
 การรวมอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การรายงานหน้าชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้สอนจะ
 ต้องสังเกตทักษะทั้ง 4 แล้ว การสังเกตยังจะช่วยให้ผู้สอนประเมินเจตคติของผู้เรียนในเรื่อง
 ที่เรียนได้ถี่กควย

การตรวจผลงาน วิธีการนี้หมายถึง การมอบหมายงานให้นักเรียน
 ปฏิบัติ เช่น การค้นคว้าเขียนรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล รายงานการสัมภาษณ์บุคคล
 เรียงความ การแต่งคำประพันธ์ ฯลฯ แล้วผู้สอนพิจารณาให้คะแนนตามรายละเอียดและคุณภาพ
 ของผลงานนั้น ๆ หลักการสำคัญในการตรวจผลงานก็คือ ผู้สอนต้องตรวจแกผลงานของเด็ก
 และบันทึกข้อความ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของผลงานนั้น ให้เด็กได้ทราบควย และการ
 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นควรจะเป็นไปเพื่อการเสริมแรง และเป็นขอมูลป้อนกลับ เพื่อให้นักเรียน
 ได้ทราบว่า ผลงานของตนเป็นอย่างไ จะได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานชิ้นต่อไป

เมื่อได้ประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ และเก็บคะแนนไว้ตลอด
 ภาคเรียนแล้ว ปลายภาคเรียนให้นำคะแนนดังกล่าวมารวมกับคะแนนปลายภาคเรียน ซึ่งเลือก
 ประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ๆ เท่านั้น โดยคิดตามอัตราส่วนของคะแนนที่ได้กำหนดไว้
 คะแนนรวมทั้งหมคนนำมาใช้ตัดสินผลการเรียนตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนคิดเป็นร้อยละ
4	ผลการเรียนดีมาก	80 – 100
3	ผลการเรียนดี	70 – 79
2	ผลการเรียนปานกลาง	60 – 69
1	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	50 – 59
0	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0 – 49

การประเมินผลในหลักสูตรปัจจุบัน จึงเป็นการกระจายอำนาจสู่โรงเรียน และครูสอนอย่างสมบูรณ์ที่สุด แต่ทั้งนี้ก็มีส่วนของคะแนนและเกณฑ์ในการประเมินผลต้องได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มโรงเรียนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย